

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 30.08.2021

§ 328

Valtuustokysymys Lahden kaupungin toiminnasta uusien alojen yrityshankinnassa KV

4942/00.01.01.04/2021

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Elinkeinopäällikkö Miikka Venäläinen, p. 044 018 7378

Johtaja Tomi Tura, Lahden Seudun Kehitys – LADEC Oy, p. 050 323 1050

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Merkittiin pöytäkirjaan että kaupunginvaltuuston puheenjohtaja Juha Rostedt (HL 28.1. § 5 kohta) ja kaupunginvaltuuston III varapuheenjohtaja Pekka Komu (HL 28.1. § 4 kohta) ilmoittivat esteellisyytensä ja poistuivat asian käsittelyn ajaksi.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Timonen Pekka

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää antaa vastauksenaan kysymykseen perusteluosassa esitetyn.

Samalla kaupunginhallitus tekee valtuustolle seuraavan ehdotuksen:

"Kaupunginvaltuusto merkitsee kysymyksen ja kaupunginhallituksen siihen antaman vastauksen tiedokseen."

Perusteluosa

Valtuutettu Lasse Koskinen on tehnyt 9.6.2021 liitteenä olevan valtuustokysymyksen Lahden kaupungin toiminnasta uusien alojen yrityshankinnasta. Valtuustokysymyksessä kysytään:

- 1) Millä tavoin Lahti on yritysinvestointihankinnoissaan pyrkinyt hyödyntämään liikenteellisesti merkittävää asemaansa Etelä-Suomessa ja sadan kilometrin etäisyydessä Helsingistä, merisatamasta ja kansainvälisestä lentokentästä?
- 2) Millä tavoin Lahti on pyrkinyt saamaan alueelleen energiatalouden uusinvestointeja, kuten bioenergiatehtaita, aurinkovoimaloita ja tietoliikenteen aluekeskuksia?
- 3) Millä tavoin Lahti on pyrkinyt yrityshankinnan markkinoinnissaan hyödyntämään LUT-yliopistoa ja sen kanssa yhteistoiminnassa toimivaa ammattikorkeakoulua, jotka keskittyvät osin ympäristötalouden koulutus- ja tutkimustoimintaan?
- 4) Millä tavoin tähän mennessä Lahti on pyrkinyt hyödyntämään yrityshankinnan markkinoinnissaan vuoden 2021 Euroopan ympäristöpääkaupungin asemaansa?

Vastaus valtuustokysymykseen:

Lahden kaupunki tarjoaa yhdessä Lahden Seudun Kehitys LADEC Oy:n kanssa kaupunkiseudusta kiinnostuneiden yritysten käyttöön all inclusive -sijoituspalvelun. Yritystä autetaan etsimään sopivat toimitilat ja tontit sekä kartoittamaan rahoitusmahdollisuuksia. Sijoittuvaa yritystä autetaan myös henkilökunnan rekrytoimisessa sekä kaikissa muissakin sijaintipaikan valintaan liittyvissä tekijöissä.

”Lahden kaupungin sijainti yritystoiminnan sijoittumisen osalta on erinomainen. Lahti sijaitsee noin tunnin rautatieyhteyden ja valtatieyhteyden päässä Helsingistä, Vuosaaren satamasta ja Helsinki-Vantaan lentoasemasta. Lisäksi Lahden sivuitse on rakennettu uusi, itä-länsisuuntainen valtatie 12:sta tieosuus liittymiseen ja teollisuusalueineen. Lisäksi Helsingistä tuleva moottoritie jatkuu Lahdesta Heinolaan saakka.

Suomessa tehdään parhaillaan bioenergian, aurinkovoiman ja tietoliikenteen keskusinvestointeja. Lahti ei ole edes esiintynyt julkisesti näiden hankkeiden sijoittumisvaihtoehtoina. Lahti on onnistunut lähinnä elintarviketeollisuuden uusinvestointien osalta, jotka toki ovat merkittäviä.”

Yleisesti todettakoon, että yksittäisten yritysten päätökset mahdollisista sijoittumisista ja investoinneista ovat yksinomaan kyseisten yritysten päätöksiä ja usein salassapitosopimusten alaisia. Yrityksen päätöksentekoon liittyy usein myös lakisäätteisiä asioita mm. yhteistoimintalain noudattamisesta. Kaupunki tai mikään muukaan julkinen toimija ei voi niistä viestiä ennen kuin kyseinen yritys on tehnyt omat päätöksensä. Lahden seutu on ollut mukana useissa investointihankkeissa sijoittumisvaihtoehtona, vaikka niistä ei ole voitukaan kertoa julkisuuteen.

Lahdessa on paljon valmistavaa teollisuutta, joka tehnyt varsin huomattavia investointeja viime vuosina. Bioenergian osalta on todettava, että Lahti Energia on tehnyt merkittäviä investointeja viimeisen kymmenen vuoden aikana ja tämän panostuksen ansiosta Lahti on ensimmäisiä kaupunkeja Suomessa, jossa kaukolämpö on hiilidioksidivapaata. Muut kaupungit mm pääkaupunkiseudulla vasta toteuttavat tai suunnittelevat tällaisia investointeja. Näiden julkisten investointien kautta on mahdollista saada myös yksityisiä investointeja kuten viimeaikainen lämpölaite lahtelaisen panimon yhteyteen.

On myös todettava, että Lahteen on saatu viime vuosina huomattavia sijoittumisia ja investointeja mm. logistiikkapalveluiden ja kaupan osalta. Näiden toimialojen työllisyysvaikutus on huomattavan paljon korkeampi kuin esimerkiksi datakeskusliiketoiminnan.

”Lahti on Euroopan ympäristöpääkaupunki vuonna 2021. Sen osalta Lahti ei ole päässyt julkisuudessa esiin kuin lähinnä alku-uutisten osalta ja joidenkin muiden teema uutisten sisällöissä. Lahti ei näytä puolella välissä pääkaupunkivuotta saaneen merkittävää investointihyötyä esimerkiksi ympäristötekniikan osalta.

Lahden kaupunki ja LUT-yliopisto sekä ammattikorkeakoulu ovat kuitenkin leimallisesti pyrkineet markkinoimaan itseään ympäristötieteen ja osaamisen keskuksina. Näiden osaamiskeskusten markkinointi ja tutkimustoiminta eivät ole tuoneet merkittäviä ympäristöalan yritysinvestointeja Lahteen.”

Euroopan ympäristöpääkaupunkivuoden tuoma julkisuus ja LUT-yliopiston kasvu ovat lisänneet selvästi Lahden kiinnostavuutta mahdollisena sijoittumispaikkana. Tämä näkyy erittäin selvästi sekä tiedustelujen että käynnistyneiden sijoittumisneuvottelujen määrässä. Sijoittuneista yrityksistä ja neuvotteluista vähintään kolmasosassa ympäristöpääkaupunki ja LUT-yliopisto ovat vaikuttaneet merkittävästi siihen, että yritys arvioi Lahden potentiaalisesti sijoittumiskohteeksi.

LADECille tulevien yhteydenottojen määrä alkoi kasvaa vuoden 2019 syksyllä ja vuosi 2020 oli ennätyksellisen vilkas: myönteisen sijoittumispäätöksen teki toista kymmentä LADECin sijoittumispalvelun asiakasta, ja näiden suora työllisyysvaikutus oli yli 100 työpaikkaa. Yhteydenottojen määrä on pysynyt korkeana koronasta huolimatta. Viimeksi kuluneen vuoden aikana LADEC on kirjannut reilut 50 uutta

mahdollista sijoittumis-/investointihanketta, joista varsinaiseen neuvotteluvaiheeseen on edennyt lähes 40.

Erityisen selvästi kasvu on näkynyt kansainvälisissä sijoittumis- ja investointineuvotteluissa, joiden määrä on kasvanut kuluneen vuoden aikana voimakkaasti. Tämä johtuu osittain aiempaa tiiviimmästä yhteistyöstä Invest in Finland -organisaation kanssa, mutta merkittävältä osin siitä, että Lahti on kansainvälisten toimijoiden näkökulmasta aiempaa kiinnostavampi kohde. Lahti on noussut hyvien yhteyksien, vahvan ympäristöprofiilin ja yliopistotatuksen myötä "samalle kartalle" muiden keskeisten invest in -kohteiden (erityisesti muut yliopistokaupungit) kanssa.

Yritysten sijoittumispäätöksiin vaikuttaa useat eri tekijät. Usein markkinapotentiaali määrittää yritysten sijoittumisia, mutta myös muut yrityksen liiketoiminnan kannalta oleelliset seikat. Tällaisia ovat mm. työvoiman saatavuus, logistiset yhteydet tavarantoimittajiin ja päämarkkina sekä monesti tarkoituksenmukainen infrastruktuuri liikenneyhteyksien lisäksi. Tässä on huomattava se, että monesti yritysten arviointi- ja päätöksentekoprosessi sijoittumisesta uudelle paikkakunnalle kestää jopa useita vuosia. Viime aikoina on kuitenkin ollut havaittavissa, että päätöksiä tehdään aiempaa nopeammin ja tällöin tonttitarjontaa pitäisi olla valmiiden tonttien osalta. Enää ei useinkaan riitä, että voidaan käynnistää kaavoitusprosessi, vaan asiakas edellyttää, että rakentamaan tulee päästä varsin nopeasti.

Lisäksi kansainvälisten yritysten myötä sijoittumisten tonttikoko kasvussa ja näin ollen seudulle tarvitaan lisää entistä suurempia tontteja ja/tai yritysalueita. Kansainväliset sijoittumis-/investointihankkeet ovat erittäin suuria, eikä Lahden seudulla ole juurikaan nopeasti tarjolla olevia suuria tontteja. Tarvittavat tonttikoot ovat olleet 20 hehtaarista jopa 300

hehtaariin (mikä on toki poikkeuksellinen ja haastava lähes kaikkialla Suomessa). Olemme pystyneet tekemään näihin muilta osin erittäin kilpailukykyiset tarjoukset, mutta käytännössä tonttitarjontaan ja infraan liittyvät haasteet ovat pudottaneet Lahden seudun kilpailusta.

1) Millä tavoin Lahti on yritysinvestointihankinnoissaan pyrkinyt hyödyntämään liikenteellisesti merkittävää asemaansa Etelä-Suomessa ja sadan kilometrin etäisyydessä Helsingistä, merisatamasta ja kansainvälisestä lentokentästä?

Yritysinvestointien hankinnassa Lahden Seudun Kehitys LADEC Oy tuo esille luonnollisesti koko toiminta-alueensa. Toimenpiteitä suunnitellaan ja toteutetaan kuntien kanssa yhteisesti. Lahden kaupungin maankäytöllä ja elinkeinopalveluilla on LADECin kanssa säännölliset tapaamiset, joissa päätetään toimenpiteet kulloisistakin Lahtea koskevista sijoittumisneuvotteluista sekä kartoitetaan uusia mahdollisia asiakkaita.

Lahden seudun markkinoinnissa potentiaalisille sijoittuville yrityksille on tällä hetkellä kolme keskeistä painopistettä:

(1) seudun logistinen sijainti ja erinomaiset yhteydet;

(2) ympäristöpääkaupunki ja siihen liittyvä osaaminen; sekä

(3) yhteistyömahdollisuudet LUT-yliopiston sekä muiden korkeakoulujen ja oppilaitosten kanssa.

Nämä kolme teemaa painottuvat niin markkinoinnissa ja myyntityössä kuin sijoittumisneuvotteluissakin, toki huomioiden eri yritysten tarpeet sijaintipaikan suhteen.

Käytännössä yrityshankinnan myyntityötä tehdään kontaktoimalla ja tapaamalla suoraan yrityksiä sekä tapaamalla yrityksiä erilaisissa yritystapahtumissa, -messuilla ja -verkostoissa. Normaalivuosina näitä kasvokkaisia tapaamisia on useita satoja. Markkinointia tehdään tällä hetkellä pääosin kohdennetusti (esim. toimialan tai maantieteellisen sijainnin mukaan) muun muassa uutiskirjeiden, artikkelien ja sosiaalisen median kautta. Lisäksi pidetään aktiivista yhteyttä esimerkiksi konsultteihin, jotka kartoittavat toimeksiantoina sijoittumispaikkoja yrityksille. Varsinaisessa sijoittumisprosessissa LADECin sijoittumispalvelu auttaa kokonaisvaltaisesti, tavoitteena tehdä sekä sijoittumispäätös että itse sijoittuminen mahdollisimman helpoksi.

Suuret, kansainväliset investointihankkeet tulevat Suomeen tyypillisesti Business Finlandiin kuuluvan, kansainvälisten investointien hankintaa tekevän Invest in Finland (IIF) -organisaation kautta. LADEC on viime aikoina tiivistänyt yhteistyötä IIF:n kanssa, mikä on näkynyt myös Lahden seudulle tulleiden kansainvälisten sijoittumistiedustelujen määrässä. Lahdella on myös suoria kansainvälisiä yhteyksiä, joita pystytään hyödyntämään mahdollisten investointihankkeiden tunnistamisessa.

Lahden sijainti erinomaisine yhteyksineen on tärkeä etu erityisesti sellaiselle liiketoiminnalle, jossa kuljetusten osuus on huomattava. Tällaisia ovat mm. logistiikan ja kaupan palvelut, joita alueella on runsaasti, sekä esimerkiksi betoniteollisuus. Näiden toimialojen osalta on huomattava myös se, että niillä on paljon työtehtäviä, joihin usein riittää matalampi koulutustaso. Lisäksi tällaisten toimialojen työllistävä vaikutus näkyy positiivisena nimenomaan Lahden kaltaisen matalan koulutustason alueen työllisyydessä. Kaupan logistiikan alalla Lahteen on ilmoitettukin merkittävästä investoinnista.

Lahden seudun asemaa em. toimialojen sijoittumispaikkana parantaisi vielä entisestään, mikäli alueella olisi laaja yritysalue, johon olisi raideyhteys. Tiukkenevat päästömääräykset nostavat perinteisten kuljetusten hintoja ja näin ollen heikentävät suomalaisten yritysten kustannuskilpailukykyä varsinkin vientiteollisuuden näkökulmasta. Raideliikenteen päästöt ovat alemmat kuin maantie- ja laivakuljetusten ja näin ollen raideyhteyden kautta pystyttäisiin tukemaan ensitäkin tehokkaampaa, ympäristöystävällisempää ja vastuullisempaa liiketoimintaa alueella. Varsinkin isojen yritysten sijoittumispäätöksissä ympäristö- ja vastuullisuusnäkökulmat painavat entistä enemmän ja tässä Lahden seudulla on suuri potentiaali.

2) Millä tavoin Lahti on pyrkinyt saamaan alueelleen energiatalouden uusinwestointeja, kuten bioenergiatehtaita, aurinkovoimaloita ja tietoliikenteen aluekeskuksia?

Kuten edellä mainittu, Lahti Energia on tehnyt huomattavat investoinnit, joiden kautta on ollut mahdollista lisätä myös yksityistä liiketoimintaa ja investointeja. Esimerkiksi Lahti Energian voimalaitoksen vieressä on iso yksityinen raaka-ainetoimittaja. Bioenergian osalta todettakoon, että energiatarve, raaka-aineen saatavuus ja kuljetusetäisyydet määrittelevät pitkälti onko liiketoiminnalle edellytyksiä. Tämän johdosta mm. seudun uusi kierrätyskeskusinvestointi, jota parhaillaan kaavoitetaan Hollolaan, on merkittävä tekijä tämän tyyppisen liiketoiminnan sijoittumisen kannalta.

Aurinkovoimalat ovat pääsääntöisesti kokoluokaltaan sellaisia, joita investoidaan mm. kaupan ja teollisuuden toimitilojen katoille. Lahden kaupungin kaavoitus sallii tämän tyyppiset investoinnit varsin laajasti ja tällaisia on toteutettu viime vuosina jonkin verran. Määrä todennäköisesti

lisääntyy, kun aurinkokennojen hinnat laskevat ja hyötysuhteet paranevat koko ajan.

Suuren mittakaavan datakeskuksia ei alueella juurikaan ole ja pienemmät soveltuvat sijoitettavaksi olemassa olevaan rakennuskantaan. Suurempien osalta monesti haasteeksi tulee riittävä jäähdytysveden määrä ja/tai hukkalämmön hyödyntäminen. Tästä syystä sijaintipaikkana on usein esim. käytöstä poistettu prosessiteollisuuden tuotantolaitos, jossa vaadittava infra on monesti jo olemassa.

3) Millä tavoin Lahti on pyrkinyt yrityshankinnan markkinoinnissaan hyödyntämään LUT-yliopistoa ja sen kanssa yhteistoiminnassa toimivaa ammattikorkeakoulua, jotka keskittyvät osin ympäristötalouden koulutus- ja tutkimustoimintaan?

4) Millä tavoin tähän mennessä Lahti on pyrkinyt hyödyntämään yrityshankinnan markkinoinnissaan vuoden 2021 Euroopan ympäristöpääkaupungin asemaansa?

Kuten aiemmin todettu, ympäristöpääkaupungin saama julkisuus on lisännyt selvästi kiinnostusta Lahtea kohtaan varsinkin vastuullisuusnäkökulmasta. Erinomainen esimerkki Lahden vetovoimasta ympäristötalouden osalta on sähköisen liikenteen klusteri, jossa myös alueen korkeakoulut ovat kiinteästi mukana. Sähköisen liikenteen teeman ympärille ollaan Lahdessa valmistelemassa myös tutkimustoimintaa ja paikallinen teknologiayritys on kesällä ilmoittanut merkittävästä investoinnista sekä työpaikkojen lisäämisestä alueella. Myös alueen ulkopuolisia yrityksiä klusteri on kiinnostanut huomattavasti ja joitakin sijoittumisneuvotteluita on käynnissä sen osalta.

Sijoittumisneuvotteluissa on tullut esille myös se, että yliopisto on tunnistettu ja sen tuomat mahdollisuudet sekä tutkimuksen että osaavan

työvoiman saamisen mahdollistajana ovat nostaneet Lahden kiinnostavuutta yrityksille. Tutkimus- ja tuotekehitystoiminta ovat elintärkeä osa yritysten ydinliiketoiminnan kehittämistä ja siten yrityksen kilpailukyvyyn edellytys suhteessa kilpailijoihin. Sekä LUT-yliopiston että LAB-ammattikorkeakoulun tarjonta ja mahdollisuudet ovat aina esillä sekä Lahden seudun markkinointiaineistossa että yksittäisissä sijoittumistarjouksissa. Joissakin tapauksissa yliopiston tai ammattikorkeakoulun edustaja osallistuu jo sijoittumisneuvotteluihin yrityksen kanssa.

Tärkeäksi kehittämiskohteeksi on neuvotteluissa tunnistettu sellainen tutkimus- ja tuotekehitysinfrastruktuuri (esimerkiksi laboratoriot), joita yritys pystyy käyttämään omassa tuotekehityksessään yhteistyössä korkeakoulun kanssa. Tällaisia uusia korkeakoulujen ja yritysten yhteisiä toimintaympäristöjä on jo valmisteilla, ja sijoittumisten/investointien näkökulmasta niiden toteutuminen onkin erittäin toivottavaa.

Hallintosäännön kaupunginvaltuustoa koskevien sääntöjen 10 §:

”Valtuutettu voi tehdä kaupunginhallitukselle osoitetun kirjallisen kysymyksen kunnan toimintaa, hallintoa tai talouden hoitoa koskevasta asiasta. Kysymys on toimitettava kirjallisena konsernipalveluihin. Kaupunginhallituksen on vastattava kysymykseen viimeistään siinä valtuuston kokouksessa, joka ensiksi pidetään kuuden viikon kuluttua kysymyksen saapumisesta, tai ilmoitettava syy, minkä vuoksi vastausta ei ole voitu antaa.

Vastaus tai ilmoitus on merkittävä tiedoksi. Jos kysymystä käsiteltäessä tehdään ehdotus tilapäisen valiokunnan asettamisesta tutkimaan

kysymyksessä tarkoitettua asiaa, valtuuston on päätettävä tästä. Muuta päätöstä ei kysymyksen johdosta saa tehdä.”

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Kv: muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Kh: kv

Kv: ote Lasse Koskinen